

Nr 14.

Utlåtande med anledning av väckta motioner om anslag till lån för anskaffande av grästorks-anläggningar.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen II: 80 av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.* och I: 351 av herr *Osvald m. fl.*, har yrkats, att riksdagen måtte besluta att under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor att användas för lån till grästorks-anläggningar.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandet, får utskottet hänvisa till motionerna.

Under anslagstiteln Lån för anskaffande av grästorkar anvisade 1939 års urtima riksdag (prop. nr 65; r. skr. nr 91) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor. Allmänna villkor och bestämmelser för dylika lån har meddelats i kungörelsen den 22 december 1939 (nr 922) om lån för anskaffande av grästorks-anläggningar med däri genom kungörelsen nr 228/1941 gjord ändring. För budgetåret 1941/42 anvisades ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor för ändamålet, varav enligt beslut av 1945 års riksdag (prop. nr 1, bil. 7, p. 32; r. skr. nr 255) ett belopp å 800 000 kronor finge under budgetåret 1945/46 användas för med anslaget avsedda ändamål. För budgetåren 1946/47—1949/50 har anvisats investeringsanslag av respektive 300 000, 400 000, 100 000 och 100 000 kronor.

Enligt uppgift från statskontoret uppgick till utlåning för ifrågavarande ändamål disponibla medel den 1 juli 1952 till cirka 205 000 kronor.

I yttrande över motionerna den 27 februari 1953 har *lantbruksstyrelsen* anfört följande.

Redan när år 1939 förslag framlades att ställa statsmedel till förfogande för utlämnande av lån för anskaffande av grästorks-anläggningar framhöll *lantbruksstyrelsen*, att artificiell torkning av grönfoder m. m. skulle kunna få stor betydelse för lantushållningen. En ändamålsenlig metod för sådan torkning skulle kunna bereda möjlighet till avsevärt bättre tillvaratagande av i grönmassan förekommande näringsämnen och till framställning inom landet av ett för mjölkproduktionen tillräckligt äggviterikt och koncentrerat fodermedel. I sitt utlåtande den 25 februari 1952 över motionerna I: 121 och II: 150 till 1952 års riksdag om anslag till beredande av lån för grästorks-anläggningar framhöll *styrelsen*, bland annat, att genom den alltmer minskade tillgången på arbetskraft inom jordbruket ett efter hand stegradt behov av att rationalisera jordbruksdriften hade framkommit samt att en utökad

artificiell torkning av grönfoder och späda vallväxter syntes inom vissa delar av landet kunna bidra till att i viss mån förenkla vallskörden.

Styrelsen har sålunda ansett, att statsmedel borde ställas till förfogande för understöd i form av lån för anskaffande av grästorkar. I sina tidigare förslag till anslagsäskanden har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till dylika lån anvisa följande investeringsanslag, nämligen

	för budgetåret 1949/50 ett belopp av 300 000 kronor,
»	» 1950/51 » » » 300 000 » ,
»	» 1951/52 » » » 200 000 » .

Härav har av Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen upptagits och av denna beviljats endast 100 000 kronor för budgetåret 1949/50.

Då styrelsen avgav sina förslag till anslagsäskanden hos 1952 års riksdag förelåg eller väntades inga ansökningar om lån för ifrågavarande ändamål, varför styrelsen då icke ansåg något kapitaltillskott vara erforderligt. I anledning av en sedermera inkommen ansökning hemställde styrelsen emellertid den 1 december 1951 hos Kungl. Maj:t att förslag måtte avlämnas till 1952 års riksdag om anvisande av ytterligare medel för utlämnande av lån för anskaffande av grästorkar. Genom beslut den 4 januari 1952 fann Kungl. Maj:t likväl styrelsens framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sina förslag till anslagsäskanden hos 1953 års riksdag meddelade styrelsen, att några ansökningar om lån för grästorkar icke förelåg.

Styrelsen delar den uppfattning, som kommit till uttryck i föreliggande motioner, att importen av vissa fodermedel och livsmedel i den mån så är möjligt bör ersättas med inom landet framställda produkter. Någon fullständig lösning av denna fråga kan givetvis icke ernås genom uppförande av grästorkar. Dessa kan emellertid få en viss betydelse i strävandena att minska importbehovet och kan dessutom, såsom tidigare antytts, även medverka till att främja en sund utveckling av landets växtodling. I överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken styrelsen tidigare givit uttryck, anser styrelsen därför alltjämt det önskvärt, att statligt stöd skall kunna utgå till anläggningar av ifrågavarande slag. Styrelsen vill därför i och för sig instämma i vad som föreslagits i motionerna.

Med hänsyn till den ekonomiska situationen kan styrelsen dock ej undgå att hysa en viss tveksamhet då det gäller att förordna åtgärder, som i dagens läge skulle medföra en ökning av det statliga upplåningsbehovet. Styrelsen vill även erinra om att behov av kreditmöjligheter föreligger även för andra åtgärder på jordbrukets område, vilka i och för sig torde få betecknas som lika eller mera angelägna, men vilka endast delvis kunnat tillgodoses. Styrelsen tänker härvid bland annat på behovet av lånemedel för uppförande av spannmålslagerhus. Därast det av skäl som nu antytts icke skulle anses möjligt eller lämpligt att anvisa ytterligare medel för utlämnande av lån för anskaffande av grästorkar, vill styrelsen ifrågasätta, huruvida ej det statliga stödet skulle kunna givas den formen, att styrelsen erhåller bemyndigande att bevilja lånegaranti till sammanslutningar av jordbrukare för uppförande av grästorkar. Det må påpekas att lantbruksnämnderna redan nu är oförhindrade att bevilja garanti till enskilda jordbrukare för detta ändamål. En sådan utvidgning av lånegarantimöjligheten som nu angivits torde kunna vidtagas utan att den ram, inom vilken lånegaranti får lämnas till åtgärder för inre rationalisering, behöver höjas. Därast denna väg anses böra beträdas, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag från lantbruksstyrelsen meddela närmare bestämmelser angående förutsättningarna för beviljande av dylik garanti.

Utskottet. Med anledning av vad i ärendet anförts får utskottet erinra om att riksdagen senast i fjol behandlade frågan om ytterligare medel för anskaffande av grästorkar. I sitt utlåtande nr 31, som godkändes av riksdagen, uttalade utskottet med anledning av två motioner i ämnet, att en ökad artificiell torkning av grönfoder och späda vallväxter inom vissa delar av landet kunde bidra till en önskvärd förenkling av vallskörden. Även om skäl i och för sig talade för bifall till motionärernas hemställan ansåg sig utskottet dock böra framhålla, att det ekonomiska läget krävde en viss återhållsamhet i fråga om investeringsverksamheten samt att en noggrann avvägning därför måste ske mellan de olika behov, som gjorde sig gällande i detta avseende. Utskottet fann sig därför för det dåvarande icke kunna tillstyrka motionerna men förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle komma att ägna fortsatt uppmärksamhet åt frågan om medelsanvisning för angivna ändamål.

Såsom motivering för de nu föreliggande motionerna har — förutom de skäl som redan anfördes i fjol — framhållits möjligheterna att genom uppförande av grästorkar ersätta importen av vissa fodermedel med inom landet framställda produkter. Med anledning härav vill utskottet framhålla, att en utökning av antalet grästorkar onekligen kan få betydelse för strävandena att minska importbehovet och dessutom även medverka till att främja en sund utveckling av landets växtodling. I nuvarande läge är utskottet emellertid icke berett att förorda åtgärder, som skulle medföra en ökning av det statliga upplåningsbehovet. Med beaktande härav anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till motionerna. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t även i fortsättningen ägnar uppmärksamhet åt en lämplig lösning av föreliggande spörsmål. Såsom lantbruksstyrelsen föreslagit torde därvid böra undersökas möjligheten att bemyndiga styrelsen att lämna statligt stöd för anskaffandet av grästorkar genom att bevilja lånegaranti till sammanslutningar av jordbrukare. Därest denna väg prövas vara framkomlig, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag från lantbruksstyrelsen meddela närmare bestämmelser angående förutsättningarna för beviljande av dylik garanti.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att motionerna II: 80 och I: 351 icke må föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 april 1953.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 13.